

ntamo

Maaria Päivinen

SILJA JA MAI

SILJA JA MAI

© 2010 Maaria Päivinen
ISBN 978-952-215-151-3

SARJAN ULKOASU
Marko von Konow

VALMISTAJA
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

2010
ntamo
www.ntamo.net

Maaria Päivinen

SILJA JA MAI

ROMAANI

ntamo

HÄN TUHOAA TOISEN OMAISUUTTA ENNEN KUIN KAIKKI ALKAA

Se kaikki alkoi pienestä pyöreästä kaurakeksistä joka mahtui kerralla suuhun; Mai hurmaantui niistä, pakkasi muoviseen rasiaan miltei kokonaisen paketillisen; laittoi kannen kiinni niin että osa kekseistä mureni, sulloi rasian selkäreppuunsa, täytti vesipullon viinimarjamehulla, sujautti jalkansa kumisaappaisiin. Jotka olivat räiskyvän punaiset. Valehtelija; ne olivat, ne saappaat, siniset. Niissä oli valkoisia pilkkuja, myöhemmin niihin roiskui pohjamudan lisäksi verta valehtelija silkkaa hurmetta; Mai pelkäsi, kaikkein eniten kiinnijäämistä tai sitä että Siljan ruumis alkaisi kummitella, mutta silloin kun punaista mahlaa lensi kasvoille nainen uneksi aivan muista asioista, ei nähnyt pisaraakaan, oli kylmäverisesti rivo.

Ja Silja; tiesi että loppu on loppu. Hän toivoi jo huomista; että tämä apatia poistuisi, voisi taas olla läsnä, pelkäämättä ihan tässä. Kiinan ja Intian rajalla häntä odottivat avaimet oman ihmisen lukoissa; Silja jähmettyi; Mai oli ääni hänen kallossaan, paisunut, sellainen joka nakuttaa: jää, jää, jää. Silja jäi päiväksi, suostui ehkä toiseksi vuodeksi, kiersi koko kartan; taittui samalla kun Mai ajatteli toisella puolella kuuta: veri ei tapa; kun lämmin neste valui ja kädet hukuttivat; kun keksit muovisesta rasiasta oli jo nieltä, aikoja sitten. Tuo mytomaattinen nainen ei miettinyt – lainkaan! – kuinka reagoitaisiin sitten kun se veisi tyhjän Siljan takaisin.

Mai hukutti kuoliaaksi sinä päivänä kun linnut eivät laula-neet eikä tuulikaan käynyt, oli tyyntä joka puolella; se sulloi itsensä painajaismaiseen avaruuteen eikä tuntenut mitään, vaikka Silja saavutti jo toisen maan. Vaikka Silja irtautui; suuteli maata joka kerta kun vaihtoi elämää. Main maata hän

ei koskaan ehtinyt suudella; ei Mai ollut mitään, oliko Mai edes totta.

Sitä paitsi Silja pelkäsi Kiinaa, josta astui pois, johon astui; hänen huulensa kaartuivat kuin mangopuu; Silja näki taulun josta vain Mai puuttui. Hän ei pysähtynyt ääreen, kulki ohi kuin keisari, sen verran vapaana; jopa painajaisista puhdistuneena. Silja piirsi museon seinään keltaisella tussilla silmän joka jäi tuijottamaan; hän seiso ikuisesti edessä ja puristui; taulu oli täydellisen vastakohta ja vain Mai puuttui.

Ja Mai; hukutti suonsilmäkkeeseen lumouksen joka on pimeä mieli joka on pehmeä loppu, katoan, nainen ajatteli hivenen skitsofrenisesti, eikä kukaan ollut poistanut ennen niin kauniisti valehtelija kuvittele varjojen tanssi, kynttilän valo, petkuttajan silmät; ne sädehtivät kaikki, timantteja, satojatuhansia timantteja loisti Main eleissä kun se hukutti murheensa; kun suo söi ne kakistelematta, ja siitä se kaikki alkoi; nainen tuhosi toisen omaisuutta, ja kun omaisuuteen kajoaa on vihollinen jo kohdattu eikä pelätä enää tarvitse.

MAI ON PIPPURIA JUURI AVATUISSA SILMISSÄ

Se kaikki alkoi pienestä pyöreästä kaurakeksistä joka mahtui kerralla suuhun. He söivät niitä ringissä; äiti, kaksi sisarta ja Silja; joivat samalla teetä, kukaan ei pitänyt kahvista. Näyttämö oli rauhallinen, tuoksui itämaiselta, mutta sitten Mai teki temput.

Aivan yllättäen se rynnisti keittiöön kuin giljotiini, otti kaksi jäljelle jäänyttä keksiä käteensä, pisti ne sanaakaan sanomatta poskeensa – vaikka Siljan äiti oli leiponut ne omin käsin apua pyytämättä, ja häntä sentään vaivasi reumatismi, ei; Silja ei ollut niitä tehnyt kuten Mai ehkä luuli – Mai myös irvisteli vähän; antoi tuntemukset heti ylen, antoi vaikka olisi ollut soveliasta pehmentää.

Riekaleita, tarpeita; Main ja Siljan yhdessä asutut vuodet olivat suruttomuuden suuri jäännöserä. Silja katsoi velvollisuudekseen puolustaa; hän avasi suunsa estääkseen Main ylimalkaisen liikehännän. Mutta se ei ollut draamaa, kuitenkin. Se oli Maista huokuvaa luontoa; hurjuutta, vauhtia, kaikkea sitä mitä Silja rakasti tuossa naisessa, joka oli saavuttamaton. Hänestä jopa tuntui, että pian hän katoaa tuohon intuitiiviseen ihmiseen.

Silja kohotti keksilautasta, vesittyi: tälle on tehtävä loppu. Hän nyökkäsi päälle mureasti, laskosti kätensä helmoille, asettui viehättäväksi; hän uumoili saavuttavansa pian toisen maan kuten silloin kerran kun kohtasi Euroopan ja Aasian rajan, hyppäsi mereen kuin ruoska.

Silja seisoi omassa, hahmojen kyllästävässä keittiössään kuin junassa joka puskee taakse, eteen, taakse, eteen; henkilöhahmot pitivät käsiään kasvojensa edessä, olivat polvistuneet mustan lammen ääreen. Silja ei tiennyt – kuten ei kukaan muukaan noista lumoutuneista – olisiko katsojan

pitänyt itkeä, tuon Main katsojan; tuntee sääliä tai myötätuntoa, vapista; olisiko katsojan pitänyt hypätä taulua ympäröivän köyden yli ja rikkoa raamit, varastaa. Silja katsoi tuota näkyä, tuota punervaa Maita kuin vanhaa puutaloa ja mietti: viimeistään huomenna lähdän retkille enkä kertaakaan enää palaa.

Hän oli niin kovin vakavasti matkalla ulos Maista, oli ollut niin jo kauan, mutta nyt olen autuas, ilmoitti Mai hetkiryp-pään kuluttua, eikä kekseistä ollut jäljellä muruakaan; tuo arjalaisverinen nainen ei totellut valmiita loppuja.

Siljan perhe oli siinä vaiheessa pelkkää taustahälinää ei – ei edes hälinän vertaa; oliko perhe edes paikalla, nainen nimeltä Silja Sofia Eleonoora Saastamoinen kadotti taustansa, menneisyytensä; kaiken hyvän ja pahan ja ainutlaatuisen, kun sai katsella rujoa Maita ja lumoutua – kävin muutes just hukuttamassa armaan siskoni kissan pyöräyttämät pennut. Niitten nimet oli Joiku, Kaiku ja Jättebra, ilmoitti sitkeä Mai, eikä edes ironian jälkimakua ollut havaittavissa.

Siljan käsi piirsi tyhjään ympyrää, tyhjää ympyrää; hän tahtoi jäljentää tuon kertakaikkisen yhdentekevän maalauksen matkapäiväkirjaansa hiilikynällä tai punaisella vesivärillä tietääkseen olevansa yhä se, mitä Mai hänen luuli olevan.

Juonenmuutos, ulkopuolisuus; Silja tuns i hollaan tuhansia pieniä muurahaisen askelia eikä kuullut mitä tuo nainen puhui, ei sen sisältö liikuttanut; tavut hivelivät Siljaa kuin sulka. Hänen teki mieli kirkua: puhu lisää, mutta hän ei saanut sanoja ulos, ei äännettäkään, ei saanut vaikka ymmärsi jokseenkin hyvin: toista ei voi omistaa.

Hänen täytyi kirjoittaa Mai ulos, mutta hän ei pystynyt; hän istui Siperiassa juomassa jäähtynyttä teetä ja katsoi taakse; äiti ja kaksi sisarta jotka olivat ja eivät olleet paikalla hämmätyivät Siljan lailla kuin taulu; huulten välistä pääsi vai-

mea ooh, ja sitten ne jäivät vähän raolleen; sivistynyt aukko, manipuloitu todellisuus, eihän sinulla kultapieni edes ole siskoa, oli Silja jo sanomaisillaan, mutta ymmärsi sitten; Mai puhui hänestä.

Mai puhui hänen kissastaan. Mai puhui hänen kissansa synnyttämistä äpärapennuista, jotka oli majoitettu kesäksi parvekkeelle, ja joiden leikkiä – viatonta tiimellystä! – Silja ja Mai ihailivat iltaisin, kun katulamput lakkasivat toimimasta eikä muuta suojaa ollut.

Silja puri huuliaan, hän kiili paikoillaan allaan rautaiset vanteet; kurkisti rabulistisesti parvekkeelle; hän ei tavannut silmillään mitään suloista. Parveke notkui tyhjistä maalipurkeista, tupakka-askeista, ruukkuihinsa kuihtuneista kevätkuukista. Siljan valtasi halu sulloa kaikki tuo kaaos – ja lisäksi Mai – jätessäkkiin, viskoa johonkin muualle kertymään!

Mitä sinä teit, salamo! Silja – hän ei oikeastaan voinut uskoa mitään niin julmaa ja arvotonta, vaikka ei saanutkaan kissoja luisevaan näköpiiriinsä – ja hieraisi herkkiä silmiään kuin olisi juuri kuullut voittaneensa viisi miljoonaa euroa vaivaisella lottokupongilla. Niin että tapoin nyt ne kissat hukuttin ne tuonne jokeen vai mikä tuo on tuolla puistossa, Mai katosi miltei yhtä hämäräksi kuin Siljan perhe siinä tausta-vaikutelmassa.

Mitä vittua, Siljalta pääsi, vaikka hän tavallisesti karttoi-kin kiro sanoja; valehtelija. Älä huoli, ei ne tuntunu kipua. Ennen hukuttamista pistin ne säkkiin, luultavasti ilma loppui kesken ennenku ne ymmärsi yhtään mitään. Ja olihan niillä toisensa. Olsi ollu kauheeta tappaa yksitellen.

Mai punoi, virkkoi, kutoi; teki Siljasta suljettua. Aina se teki; unohti päätellä roikkuvat langat – niin että Silja purkautuisi pian holtittomasti; ja häneen jäisi reikiä, eikä nainen olisi sitten enää koskaan esteettinen, eivätkä hänen lihaksen-

sa osaisi enää aistia! – Mai survaisi arkaan kohtaan. Kuin harmaa höyry; ryömii kaikissa käytävissä, peittää näkymät, peittää avaruuden, sellainen se Mai oli, sellainen alivuokralainen, Siljaa pyörrytti.

Hän yritti matkustaa suoraan Mongoliaan kuten Mai, juna oli jo saanut lähtömerkin, Silja hyppäsi ulos Irkutskissa; joi jäävettä suoraan maailman suulta. Hänen kurkkuunsa ei enää koskenut, ei niin kuin silloin joskus kun hän antoi Main rakastaa; kun hän antoi laittaa itsensä esiin. Mutta nyt hän päätti olla vähintään krumeluuri, kuten aina jos tuli olla käyttötietoinen, ne olivat minun kissani pennut, hän kauhoi pintaan – hänen sisarensa tempoivat hölmistynyttä naurunvirnettä kasvoilleen; palasivat sittenkin paikalle – tuli haudanvakava hiljaisuus.

Siljasta tuntui että katto muotoutui kupoliksi. Hänen pienimmän sisarensa, joka oli silloin vasta yksitoista, alahuuli teki parkumaisen mutrun – Silja ehti tuntea säälintapaista; sisaret olivat hänelle kuin omia lapsia – ja sitten Mai; nainen rapisteli komerolla, etsi jotakin syötävää. Lisää jauhettavaa, nuijittavaa; tappaja-Mai, aina tuo tyyni ilme kasvoilla, aina valehtelija aina.

Ja Silja; aina hän menetti jotakin suurta kun tunsi tuon naisen liikkeen, kun jokin häntä vei; kun Mai paljasti pakkasen paleltamat kasvonsa, teki Siljaan lisää vaurioita. Se nautti kun Siljasta vuoti pyhää verta, sen kädet toimivat konemaisesti. Main oli oltava ulkomaailmasta; kädet eivät tehneet yhtään virhenykäystä – koskaan! – ja mikä äänettömyys; Silja joutui usein säikähtämään, Mai teki kaiken niin paikallisesti, liikkui seuraaviin kohtauksiin kuin jumalanpalvelus; suuri lähtemättömyyden vaikutelma jonka yksin Mai osasi jättää.

Silja nuuhkaisi ilmaa, naisessa tuoksui juuri se; loimui räjähdysen alkupiste, roiskui irvokkuus, epätoivoinen pyrki-

mys tulittaa. Sinä tutustut minuun heti kun luet tämän, Silja rykäisi, ojensi Maille taloyhtiön sääntökirjaa; Main oli opittava lukemaan ihmisten tapoja, Main oli opittava seisomaan siinä.

Silja syytti tuota naista, vihasikin hiukan, mutta ei antanut minkään näkyä; Mai olisi alkanut rällättää: et voi vihata minua, olen sinulle huumetta. Ja sitten Silja olisi herpaantunut. Mai oli kuin sirppi, sirppi se oli; Silja nousi puolustamaan omia etujaan joita harvoin oli. Joita harvoin sai puolustaa! Hän köhäisi kuin olisi juonut halpaa kuohuviiniä suoraan pullon suulta: olkaa kuin kotonanne, äiti, siskot, mutta nyt minun on selvitettävä tämä.

Hän suorastaan pinkaisi pystyyn; tuolikin tömähti lattialle lepäämään, silmiin kihosi vertikaalisuus; Silja sukkuroi, hänen hengityksensä pihisi, syke kiiri muihin taajuuksiin, hän leikki asiantuntijaa ja lausui kuin valkovenäläiset tai kirgisialaiset maahanmuuttajat: ole hyvä ja poistu elämästäni. Samalla hän ajatteli soinnikkaasti: etsin toisen ihmisen istun syliin, matkustan raiteiden loppuun ja nauran kun Toinen imee korvanlehteäni paremmin kuin Mai koskaan. Hän puristi kätensä nyrkkiin; ilo piti tyydyttää: poistu edes tästä.

Mutta hän pelkäsi Maita, josta astui pois. Mai; se söi kaapin uumenissa, rouskui niin että Silja perääntyi samalta viivalta. Tuli lyödä vitsalla pakaroille, mutta Silja; ei pystynyt, ei tuollaisen vinon lähellä. Hän siirsi tyhjäksi puidun keksilautasen pöydältä tiskialtaaseen, pyyhkäisi mehutahroja pöytäliinalta, mykersi: olet kuin perkeleen passintarkastus!

Ja Mai; sitä vaivasi insuffisienssi; se söi yksinoikeudella, se katseli keittiön seinällä leijuvaa valokuvaa Siljan lapsuudesta; varoi, kärtti; pyyhki heti pika-ateriansa nieleskeltyään kaikkitasot, värjyi ylikuonnollisena diktaattorina heidän keittiösään, tuo autojenkorjaajamai; ja mitä kissojen mahdolliseen

surmaan tuli – Silja ei vieläkään suostunut uskomaan mihinkään niin rikolliseen! – se oli vain askare jonka tuo raakalaismainen nainen oli suorittanut.

Ei se tuntenut sääliä – vaikka Silja oli epävirallinen eläinaktivisti, ollut vuosia Animaliankin jäsen – ei; Mai ei voinut kuohia noin; se ei voinut olla muuta kuin kaikinpuolin parempi; Mai oli pääkipu, piste josta matkustetaan toiseen; hän oli maapallossa keskellä eikä Silja päässyt sittenkään ulos; hän hukkui laskuveden aikaan, ei noussut takaisin vaikka vesi nousi, vaikka olisi hyvin voinut lakata varpaankynsiä newyorkilaisessa lähiössä tai punata huuliaan Tansaniassa ruskean järven rannalla; tehdä jotain aivan muuta kuin po-
tea, opiskella tässä vääränlaisen naisen vääränlaista kemiaa.

Kaatoliike; mikä elastisuus. Mai kaatoi vettä lasiin kristallikarahvista, jota käsitteli ihme kyllä varoen, luuli kenties ettei pystyisi korvaamaan rikkoutunutta, vaikka rahasta ei noiden kahden taloudessa ollut koskaan puhetta, sitä oli tarpeeksi, kummallakin, peruselämiseen riitti, ei ehkä yhtään enempään. Ei ehkä yhtään vähempään. Ei ehkä yhtään, mihinkään. Se palautti karahvin paikoilleen. Se palautti sen epäröimättä, hellästi kuin lempeä isä.

Silja huojuu jo tavattomuutta, hän oli lumisade joka täytyi napata kielelle; hajottaa elottomaksi. Hänen teki mieli poimia valkoinen viiva sieraimiin; silmiä särki, hän puuskahti: täällä haisee eilinen. Hän hypisteli ohutta kahvikupin korvaan tungettua serviettiä ja tukkeutui, aina hän niin, takussa taas; hän tuijotti reunaa, uskalsi vaivoin hengittää.

Sivustalla äiti ryysti teetä kuin sutenööri, meidän on aika lähteä, se sanoi pian ja niiasi. Keskeytti mokoma; ei antanut Siljan rymistä, ja sisaret; ne matkivat perässä. Ei aikaakaan kun olivat jo paenneet omiin umpikujiinsa, ne kaikki; aikaa auringossa. Niitä ei ollut kohta. Niitä ei ollut vasta. Niitä ei

olisi pian, oliko niitä ikinä ollutkaan; keksikö Silja kaiken, keksikö Silja koko tilanteen! Hänelle jäi vain yksi vaihtoehto; hän rakasti Maita siinä tilaisuudessa enemmän kuin koskaan, enemmän kuin omaa syntymäänsä; oli järkyttynyt tunteistaan; rakasti palavasti ei halunnut lopettaa, epäili: olenko enää inhimillinen.

Main kanssa siinä pumistiin vastatuksin, soudetaan ja huovataan; Silja hytkyi. Hän siivosi astioita pöydältä. Yksi teekuppi oli pudota lattialle, hän sai pelastettua sen täpärästi – kuinka isolationistista kaikki taas olikaan! – sirpaleet tuo onnee, sähähti Mai, lensi viereen; huitaisi pelastuneen kupin kohti maata; pirstaleet vyöryivät tunneaaltona Siljan lihaan, hän parahti umpimähkään: olen vihdoin täällä.

Mai käänsi selkensä, keskittyi lusikoimaan jotakin – luultavasti mansikkarahkaa, jota Silja oli tuonut keskustassa sijaitsevasta herkkupuodista vierasvaraksi – se nylki Siljan itselleen varaamaa tilaa eikä Silja voinut nousta vastarintaan. Hän kuvitteli hetken kuinka Mai olisi helppo hävittää; lyödä kaulimella takaraivoon, paiskauttaa särjetyllä posliinikupilla otsaan; veri pärskyisi, Silja voisi lipoa sitä sormistaan; Mai katoaisi mahdolltomuuksiin, maistuisi raudalta kuten oletettua.

Mutta se vain lusikoi, empimättä – juuttumatta pieniin yksityiskohtiin kuten siihen että Silja oli vaitiolovelvollinen – juuttumatta ikinä mihinkään. Mai pääsi aina yli, läpi; aina kun Silja tarttui kiinni Mai veti kätensä kohti maata. Ja joka kerta se söi Siljan ruuat!

Silja oli jossakin vaiheessa, tarpeeksi mykistyään, alkanut syödä vastapainoksi Main ostoksia niin että heille oli kehittynyt kirjottamaton sääntö; kävivät vuorotellen kaupassa, söivät vuorotellen toistensa ruuat. Heillä oli yksinkertaisesti eri aikaan nälkä ja jano. Kuukautisetkaan eivät rytmittyneet

samaan tahtiin; Mai ja Silja, ehei; ne naiset tapahtuivat eri aikaan, kaikki heidän elämässään; eri aikakautta, ja sinä päivänä kun kaikki alkoi Silja muuttui figuratiiviseksi taiteeksi.

Hän ei kyennyt enää olemaan pelkkä vuokranantaja, hän ei enää kyennyt siihen että Mai oli käsite, termi, vastus, ja se kaikki alkoi siitä. Voisin tehdä sinusta ilmoituksen poliisille, Silja rökitti kohta, mutta Maita ei kiinnostanut, miksi olisi-kaan; Silja oli ilmaista palkkaa.

Mai – joka ei vielä silloin tiennyt kuuluvansa loputtomasti Siljalle – käänsi selkänsä entistä syvemmin naiseen päin, poimi suklaamakeisia herkkupurkista kämmenelleen, yk-si, kak-si, kol-me. Leuan pienessä kuopassa keikisteli viimeinen pisara mansikkarahkaa; Silja olisi voinut kumartua lipaisemaan sen pois, helposti, häiritsemästä, mutta hän malttoi mielensä; pelkäsi kurmuttavansa naisen atomimereen, jor-pakkoon, johonkin muualle kuin siihen tilaan; keittiöön, koitiin, kahden vastakkaisen naisen asuntoon.

Silja ei laskenut irti; hän ahmi Maita joka päivä, voi hyvän aika, ja silti nainen oli ehjä! Kultaiset kutrit ja suppusuu, sellainen oli Siljan oma Mai. Joten hän antoi anteeksi oletettujen kissanpentujensa kohtalon. Hän antoi anteeksi särjetyn teekupin ja kokonaan ahmitun mansikkarahkan; antoi jo ennen kuin mitään ehti tapahtua, antoi viimeistään sitten kun Mai iski hänelle silmää, come on – se äänsi mahdollisimman väärin, tahallaan tietenkin; Silja englannin kielen lehtorina kihisi kiukusta väärinlausutuista sanoista! – mähän sanoin monta kertaa, jos niistä yksikään vahingossakaan eksyy mun huoneeseen, menen ja tapan ne kaikki.

Siljaa häرنäsi Main kaikenniellyt katse, ei mikään muu. Ei tuo kylmyys, pistävyys. Ei ole mahdollista, Silja oli mennä hakemaan kuusi kiloa painavan ensyklopediansa, josta olisi voinut näyttää Maille että kissat eivät viihtyneet pimeissä ti-

Tästä se kaikki alkoi; hänen jalkansa kahlitut maahan, hänen kätensä eivät nousseet vatsan päältä. Hän piti parantumaton rintaansa kaksin käsin kuin kynnetön kissa; Silja itki kun näki aution maansa. Hän muodosti heksadin, johon kuuluivat silmät, korvat, sydän, syke, kouristukset, sielu.

Hän ei ollut juovuksissa kesästä. Hän ei ollut synnytetty kuivuus. Hän ei ollut myöskään pudotuksen jälkeinen rimakauhu; hän oli syntymämerkki; raivokas viulisti kaikilla katoilla. Hän halusi myydä oman nälkänsä vaikka seuraava yö olisikin silkkaa homonymiaa! Hän katosi itsestään.

Silja jäätynyt tähän kuumuuteen. Kiina poltti hänen jalkapohjiaan; kun hän käveli, maa oli kaunis. Hän ei sopinut tuollaiseen; tuhanteen kuolemaan eikä kymmeneentuhanteen heräämiseen. Hän lauloi hiljaa kun tuuli kävi; Silja oli halkaistu taivaanranta ja satatuhatta muuta. Käsissä enää sortuneet traumat; hänen elämänsä sisältö: kehystetyt potretit muiden laajenevista perheistä, ja siitä se kaikki alkoi. .

Maaria Päivinen (s. 1982) on opiskellut kirjoittamista Kriittisessä korkeakoulussa. *Silja ja Mai* sinkoaa suomalaisen proosan uudistumisen uudelle kiertoradalle.

ISBN 978-952-215-151-3

